

Nieuw-Jaar-Lieden. Deel 2

bron

Nieuw-Jaar-Lieden. Deel 2. C.L. van der Plassen, Amsterdam 1619

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_nie190nieu02_01/colofon.php

© 2014 dbnl

Nieuw-Iaars ghesang.

MEen vindt in het deursoecken
 Der Schriftelicke boecken,
 Hoe datter vverdt geleert,
 Dat haar in ouvve tyen
 Het volckje ging verblyen,
 Als haar vvierdt vant bevryen
 Des sonds, gheprophiteert.

Vvat sullen vvy dan maken
 Die nu nae het ghenaken
 Van dese vreughde ziin?
 Sy vvaren als verloren!
 Nu ziin vvy vveer herboren,
 En tot die vreugt verkoren,
 Die niet valsch is van schiin.

Dat vvy de daghen vieren
 doe God ziin soon ging stieren,
 Dat vverdt van ons begeert:
 Maar ken me soo vvel loonen,
 En danckbaatheyt betoonen
 Aan hem die alle kroonen
 En scepters overheert?

Neen, maar het overdencken
 Des grootheyts der gheschencken,

Die hy staech aen ons doet,
Met vyerige gebeden,
Met rechte nedricheden,
Is 'tgeen der vvesen moet.

Soo sullen vvy beerven
Nae dit ellendich sterven
Dat uytgenomen licht:
En ofvve niet verdienen,
Als vvy hem oprecht dienen,
Soo sal hy ons verlienen
Zijn minneliick ghesicht.

Dan sal hy zyne scharen
Met het gheklanck vergaren,
Dan sal hy met een kroon,
Die ghene die haar leven
Hebben tot hem begeven,
En trouvv ziin by gebleven,
Vereeren tot haar loon.

Vivitur parvo bene.

Nieu-Iaer Liedt:

Op de wijze vanden 51. Psalm Davids, ontfermt u over.

I. DOen Godt den mensch na sijnen beelde schiep
Int lustich oostich Eden soo wy lesen,

In kennis recht sijns Scheppers hooch gepresen,
 Maar door Slanghs list in sondens slaep ontsliep
 Pluckt de verboden vruchten koenlijck af.
 Waer door des Heeren gramschap gans verbolgen
 Keert over den mensch sijnen toorne straf,
 Maer sijn beloft van goetheyt men siet volghen.

II. Als door sijn schult, doodt, verdoemnis en hel
 Verwachtent was, krijcht uyt louter ghenaden
 Bewijs van Christ, die ons soud' ontladen,
 Als waren mensch van Sathans swaer ghequel.
 Doch niet alsaem, maer die na sijn goetheyt
 Hy hadt bekendt, voor datmen sach int ronden
 Des werelts gront door sijn wijsheyt gheleyt,
 D'welck het vernuft des mensch niet kan doorgronden.

III. Want Gods voorsichticheyt ons schijnt *een waen*
 Die't alles schept en maeckt na sijn behaghen,
 Oock selfs den Godtloosen ten boosen daghen,
 Ach wie zijt ghy mensch die wilt teghenstaen
 Gods moghenthent, d'wijn den Potbacker maeckt
 Wt een klomp leem twee vaten, t'een ter eeren
 D'aer tot oneer, nochtans hem niemant laeckt.
 Wijckt van't vernuft, laet Gods wijsheyt u leeren.

VI. Ons borne selfs d'sprinck-ader die ons voet,
 Roept: comt tot mijn *wiens* sonden hem hert drucken,

Doch niet en kan, oft Vader moet hem rucken.
 Wijt het niet God, o mensch! u sond' het doet.
 Keert dan te rugh, u steenen hart besnijt,
 Vernieuwt u nu in't nieuw' Iaer t'uwer vromen,
 Bedenckt 'tgeboort uws Salichmakers wijt,
 Die inde wolcken weer tot ons sal comen.

V. Prinslijcken Godt, buycht onse herten nu,
 Geeft ons den geest der vernieuwinghe crachtich,
 Op dat de sond' int nieuw jaer wort onmachtich.
 Maeckt ons verschrickt van 'swerelts lusten schu.
 Ghenadich Godt u goetheyt is soo groot
 Die om ons schult u Soon doet weder comen,
 Door dijnen *yver* neemt ons in u schoot,
 Soo dat doot, hel, en duyvel wy niet schromen.

P.A. Elck raept vvat.

Nieuw-Iaar-Liedt,

op de voys: *'tIs huyden een dach van vrolijkheydt, &c.*

Rijst uyt den slaep der sonden snoot,
 VVeest vvacker en voorsichtich:
 Siet op o mensch! 'tis hooghe noot,
 VVant die saeck is so vvichtich.
 Van d'aerdsche schat sy niet belangt;
 Maer daer u salicheydt aenhangt.

Het hoogste goet verkoren.
Den ouden mensch vvillich versaect,
VVilt ghy ziin als een kindeken naect
Vernuvvt ende herboren.

Den ouden tiidt is snel voorheen,
Gheliick een vvindt ghedreven:
Maer d'oude mensch berooft van reen,
Is oudt en boos ghebleven.
VVAer in dat hy verhart, verstiift,
Door d'oude lust die hem soo driift
In 'svverelts vals behaghen.
Die moetvvillich in sonden bliift,
En met God niet is ingheliift,
Die salt te laet beklaghen.

Tracht nu (de nuvve tiidt begint)
Nae nuvve goede sinnen:
Den nuvven mensch God seer bemint,
Die met nuvv liefd' beminnen
Ziin VVAerheydt, ziin VVoordt, ziin Leer,
Met nuvv vertrouvvenden Heer.
Die mensch mach hem verblyen:
VVant Godes gunst, Gods heyl vol eer,
Gods zeghen sal nae ziin begeer
Hem seer ghebenedyen.

Die d'oude boosheyt staech behaecht,

En kiest tot ziin vermaken,
 Die vvert int leste hart gheplaecht
 Met klaecheliicker vvraken.
 Een verschrickeliick loon van't quaet
 Sal volghen nae de boose daet.
 Och menschen laet het quade,
 Bekeert u nu eert is te laet,
 Devviil den toegang open-staet
 Tot de kroon der ghenade.

Die voor d'oude valscheydt gruvvt,
 En 'toude quaet recht haten,
 die vverden inden gheest vernuvvt,
 En Gods nuvve lidtmaten.
 De Heer vernuvvt dan haer ghedacht:
 De Heer die gheeft haer versche kracht:
 De Heer vervormt haer vvnschen:
 De Heer heeft op dit nuvv-volck acht:
 De Heer beschermt dit nuvv-gheslacht.
 VVel salighe nuvv menschen.

Prince.

Gheeft Heer dat vvy dit nuvve Iaer,
 In nuvve deucht besteden,
 Verleent ons menschen altegaer
 Een nuvv salighe vrede.
 Vader gheeft dat ons hert en gheest
 V kinderliicken eert en vreest

Ootmoedich en bequame:
En maeckt ons Heer nae uvven vvil
Gods-vruchtich, heylich ende stil,
Als nuvvelinghen. Amen.

G.A. Brederood. 't Kan verkeeren.

Hieraclites ende Democritus. Nieuw-jaer-sangh, 1619.

Op de wijze: Antvverpen rijck, ofte Psal. 80. de Heyd'nen.

Hieraclites.

*MYn herte droeft, mijn ooghen stadich leken
Veelvoudich heet-getraan als Water-beken
Om dat ick merck dat lieden rijck van sinnen
Elck in sijn tijdt soo veel onheyls beginnen.
D'een wil ter werelt zijn
Gheacht, en groot in schijn,
Daer kleynheynt kan vernoeghen.
En d'ander raast en tiert,
Onrustich sweeft en swiert,
Als stil-zijn best soud' voeghen.*

Democritus.

Gh'lijck Natuur neyght 'twilt Vogheltjen tot quett'ren,

Soo is mijn tongh tot lachen, en tot schett'ren,
 Om't sotte bols bedrijf van vele lieden
 Welckmen althans ten onnut siet gheschieden.

D'een neemt op hem een last
 Daar't leegh-gaan beter past,
 Om soetelick te rusten.
 En d'ander, met ghewelt,
 Tracht na veel schats en ghelt,
 Daar't weynigh kan verlusten.

Hieraclites.

Wie soud' beweenen niet 'tverkeerigh woelen,
 Van sulcke li'en die met onrecht ghevoelen
 Beswanghert gaan, som soecken zalicheden
 In't gunt hen teelt veel onheyls en onvreden.

Zom prijsen s'werelts goed,
 En draghen hooghe moed
 Op't snoo heyллоos besitten
 Van dien, ghedoghen dan
 De vroom gh'noeghsamen man
 Ten swarten noch ten witten.

Democritus.

Soud'men belachen niet 't oubolligh verkeerēn,
 Van Man, van Vrou, van Boeren en van Heeren,
 Van groot, van kleen, van ouden en van jonghen,
 Dat elck bestaat met sinnen onbedwonghen?

Den Adel die wel magh

Gherust zijn, nacht en dagh
Soeckt strijt en twist te voeden.
De Boerman in sijn huys,
Welck doch heeft 'tkleenste kruys,
Sietmen om't hebben woeden.

Hieraclites.

En als dan 't goed des werrelts is verkreghen
Door struycken, hegh, door hagen, door omwegen
Door loosen treck, door valsche wicht, en maten
Soo ist, maar ach! 'tverderf van Nasaten.

Veel worden broeds en sot,
Vergheten Heyl en Godt
Door't goed dat d'Ouders garen.
Ia menigh dertel kindt
Sich al verdorven vindt
Eert komt tot rijpe Iaren.

Democritus.

Maar datmen't soud' in zedicheyt bestieren
En vander jeught aan leeren goed' manieren,
Godtvruchtigh zijn, en ootmoedigh in't wesen,
Sulck leven wordt by vele nu mispresen:

Maar als de Iongheyt springht,
Wat huppelt, danst, en singht,
Doet watter aan magh kleven,
En sulcken tijdt verdrijf

Ist Iongh-volck al haar lijf,
Ia't doet hen langhe leven.

Hieraclites.

Soo gaat het heen met d'Ouden, en de Iongen
Die pepen na soo d'ouden vooren songhen.
Wil ons den Nieuwen-tijd niet beters telen
Alst oud-jaar heeft, soo willet niet veel schelen.
Oft d'Ouden men noch sal
Goed' noemen boven al
Ia verr' de besten heeten.
Waar magh dit dul fenijn
In den mensch leg'righ zijn?
Soeck ick yvrigh te weten.

Maller, bent vvijs.

Nieuw Jaar Liedt,

op de voys: *Wilt my niet straffen Heere.*

O Flickerende Sterre!
Die ick nu zie van verre,
Met mijn scheem'rich ghezicht.
Ghy hebt vvat te beduyden,
In't Oost, en niet in't Zuyden,
Ziet-men u helder licht.

Zout ghy het Licht vvel vvezen

Daar ick van heb ghelezen,
Dat de Herders verscheen?
O Lichtje! komt dan nader,
Deurstraalt hert, ziel en ader,
Dat ick met u vereen.

Ick voel in 't herte binnen,
Dat ghy vvel vvilt beginnen,
Soo ick mijn zelfs verlaat:
Dat is, gheheel te dooden,
En gantsch'lijck uyt te rooden
De zonde, nijdt, en haat.

Ach! dit zijn al de stryden,
Die my, o Licht! benyden
Dat 'tLicht niet licht en vvert:
VVant 's VVerelts lust en erven
Die vvillen gheensins sterven
In mijn bedurven hert.

VVat raadt dan met ons beyen,
O Licht! moeten vvy scheyen
Nu ick u heb ghesien?
Ach! helpt my liever kampen,
Op dat de haters schampen
Die my het Licht verbien.

O! vvonderliick omschynen,

Altijdt zoekt ghy te vynen
Den mensch die heeft ghemist.
Dies moet ick hier besluyten,
Ghy en stoot niemant buyten;
Maar onze schuldt die ist.

Ghy Princen opter Aarden,
Tracht dit Licht te aanvaarden
Met hert, zin en begeer:
VVant komt het u te voren,
En laat ghy't gaan verloren,
Ghy vindt het nimmer vveer.

C. Biestkens. *Wie weet wanneer.*

Nieuw-Iaar,

op de voys vanden 5 Psalm.

ONTvvaackt ô mensch van u boosheden,
Lecht af u nydicheyte en haat,
V hoverdy en overdaat:
En vvilt den Heer nu met ghebeden
Offeren heden.

Moeyt u met geen vvereltse prachten
Met kleeden stiif borduurt van zy,
Schout grootsheyte vol bedrieghery
Miiit 'tvvarich hof, vvant al haar trachten
Strecken na machten.

Laat ziin u doen oprecht en goedich,
Rooyt valscheyt uyt, gheeft die geen stee,
Doet als ghy vvout datmen u dee,
Op dat ons God vol goetheyt vloedich
Segent voorspoedich.

Looft zynen naam' sonderlinghen,
Geeft u tot God, en aanroeft hem
Met een oprecht ghemoet en stem.
VVilt 'tziinder eer lofsangen singhen
Voor alle dinghen.

VWant onsen God is soo vveldadich,
Dat hy de zyne niet verlaat:
Maar altiidt inder noodt bystaat.
Dus soeckt aan hem u heul gestadich
Gantsch onberadich.

VWant heden ist de uur en stonden,
Dat onsen Salichmaker vvis,
Voor ons al hier ghesonden is:
Die ons van onse eyghen sonden
Gantsch heeft ontbonden.

Pieter Ia Codde. Soeckende verwerf ick.

Nieuw-Iaar-Liedt,

op de voys: *Wanneer ick slaep voel ick mijns levens vreucht.*

1. VErstockte mensch afkeerich van het goet,
Die nae u wensch in dreck der sonden wroet,

En wentelt met gheneucht, in 'swerelts vreucht:
 In ydelheyt verwert//hangt ghy daer aen u hert,
 Hanght ghy daer aen u hert ghestadich,
 En acht niet op 'tgheen u is schadich.

2. Men niet en acht de pronc des clærheys schijn;
 Noch *men* niet tracht na *deuchden*s waerheys lijn:
 Maer yder blijft verselt//ende ghekneelt
 Van vleesche vanden sacht//en domme sinnens cracht
 En domme sinnens cracht ghetogen:
 Ach keert, ach keert ghy wort bedroghen.

3. Wat worstelt ghy in ydel twisten voort,
 En aen d'een zy verwerpt Gods heylich woort,
 'tIs niet der liefden aert//voorwaer het baert
 Afgunst, onmin, onvree, brengt nijt en toorne mee,
 Brenght nijt en toorne mee ontsteecken,
 Laet af van sond' ende ghebreecken.

4. Ach mensch ghy siet hoe Godt sijn straffe dreycht,
 Waerom ghy niet u dan gehoorsaem neycht,
 Aenschout aen 'sHemels tent//sijn straf geprent,
 Een toornich teecken is//van sijn gramschap gewis
 Van sijn gramschap gewis ontbonden
 Tot smaet en schult van onse sonden.

5. Staet af van prael, o liefdeloose Christ!

B1r

En altemael van u ghespitste list
Aevaert het nieuw verbondt//ghy wert ghesont,
V brallich trotsen quaet//en lust des vleesch es haet
En lust des vleesch es haet midts desen,
Soo sult ghy nieuw herboren wesen.

6. Leght af, leght af den oudt besmetten mensch,
Want wt het kaf, ghy krijcht het al na wensch.
En wallicht van't *Manna* niet: maer neerstich bidt eenpaer
Op des Heeren Altaer//danck offer doen
In dese Nieuwe Iaer wilt loven
Den Heer die sijn Troon heeft hier boven.

7. Aenhoort de galm der Enghelen soete sanck,
Wiens held're psalm tot inde ooren clanck
Van die Herders bevreest//ende bedeed:
Want haer bevinc een schrick//in eenen ooghenblic
In eenen ooghenblick door thoren,
Hoe dat de Heylant was gheboren.

8. Een waerde schat van d'opper Prins sijn soon,
Op aerde dat u werde aengheboon
De sendingh van den Helt//die met ghewelt
Door liefde *yvers* cracht//verwortelt heeft de macht,
verwortelt heeft de macht der sonden
Waer aen dat ghy steeds waert gebonden.

T.H. Yvert na 'trecht.

Nieuw-Iaar-Liedt.

DE gulde VVereldt trou,
 Liefallich sonder rou
 VVas vry, oprecht en goedich.
 Daer nae de Silv're quam,
 Die doen vvat lagher clam,
 In deuchd' en liefde gloedich.

De koop're VVerelt gaet
 Aennemen strijdt en haet
 En onbequame vvercken:
 Maer nu de ys're is
 Soo bitsich en onvvis,
 dat 'tquaet niet meer kan stercken.

Nu leeft bedroch, ghevveldt,
 Oproer die is te veldt,
 Met valscheyd, giericheden.
 Den mensch hem selven doot
 In sonden bloedich root,
 zijn vvy deur gruvvel heden.

Ons schricket, bangh en naer,
 Als vvy het doots ghevaer
 Bemercken door ons vallen.
 En om de vvech soo steyl
 Is sorchteloos onveyl

Te vinden voor ons allen.

VVy menschen weten, och!
Dat vvy nu, nimmer, noch
Ons selleven bevryen:
Maer dat Godt uyt ghenacet
Ons comen moet te baet
En helpen uyt sond's lyen.

Gheliick hy doet siin soon
Neer sent uyt Hemels troon
Om ons salich te maken,
Sijn beecken vloeyen klaer
Daer wy nu connen naer
Godes begheeren haken.

Vernieuvvven laet ons dan
Het hert, en nemen an
Een nieuvv gheboren leven.
Looft Vader, Godt en Zoon
Die duyvel, hel gaet doon,
En ons siin riick vvil gheven.

Weest milt.

Nieuw-Iaar-Liedt,

op de voys: *O nacht jeloerse nacht.*

*H*Elaes bedroefde eeuw vol wanckelbare menschen,
Wiens hert niet anders doet dan tracht na't werelts goet
En haeckt steeds nae het gheen haer sondich hart mach wenschen
Na schatte en na staet, na weelde en hoochmoet.

Daer neffens noch gheneycht tot veelderleye dingen.
Als wulpsheyt, ydelheyt en malle hoverdy,
Vol boosheyt opstinaet: maer doch insonderlinge
Tot pracht, tot heerlicheyt en grootse pronckery.

O sondich Adams zaet, ontwaeckt en wilt ontslapen,
Denckt dat ghy niet en zijt als stoffe vander aert,
Daer ons Voor-ouders zijn van Godt eerst af geschapen,
Ghelijck als de Schriftuer in Genesis verclaert.

Leest daer wat dat wy zijn, en wat wy sullen werden,
Wanneer d'onsekere loop ons levens haestich ent.
Daerom o sondaers wilt in sonde niet volherden,

Maer aendachtich tot Godt al u ghebeden sent.

Verlaet pompeusicheydt met al haer duyvels listen,
Schout haet, bedroch en nijdt, door anders scha u
Want sulcx oorspronc is van sonden en *van twisten*.
Dus roept wt u ghedacht sulck voarnemen quaet.

De trots en glorie mijt, en u cier-zijde cleeden
Legt af, en bidt aen Godt dat hy u doch vergeeft
V opgehoopte sond', en wilt voortaan besteden
V tijt in yv'richeydt soo lange als ghy leeft.

Acht o geen ydele roem, maer wilt voor die beminnen,
Hoop, liefd', geloof, en deucht, pylaren van Gods Woort,
(En wilt met Nieu-laer een nieuw *leven* beginnen)
Bidt, en leeft na sijn Wet ghy wert van hem verhoort.

So sal hy uwe zaet met Abrams zaet vermeerden,
En als een Herder trou op al sijn Schaepjes sien.
Dus mensche algelijc 'tverkeerde hert wilt keeren
Tot hem die na sijn lust quaet sal wt 'tgoede wien.

'tComt al uyt een. I.K.V. Dorsten.

Nieuw-Iaer Liedt,

Op de voys: Vanden 5. Psalm.

VERtrout in Godt, o ghy sondaren,
Bekeert u toch roept aen den Heer
Dat hy ons sondaers svvack en teer
Voor alle quaet, doch vvil bevwaren
Dat ons comt naren.

Van stof en sliick vvy ziin gecomen,
Ghelijck Adam ons Vader vvijs
Gheschapien int Paradijs,
Van hem is oock een vrou ghecomen
Die hem deed' schromen.

Godt heeft siin dierbaer bloet vergoten
Om ons siin creatueren al
Te lossen heeft ghedaen een val
Aen't Cruys met Naghelen ghesloten,
Veel mensch' verdrotten.

Int nieuuvve Iaer sullen vvy treden
Met yver en met goe aendacht,
Biddende Godt dach ende nacht,
Staech volghende d'heylantse vrede
Met goede zede.

VVeest altiit vrolick inden Heere,
Stelt alle prachten aen een zy,
Kost'lijk ghevvaet en hovaerdy,
En vvilt u sonden doch bekeeren,
Zulcks Godt gaet leeren.

Af laet des vverelts pronckerijen,
Leeft slecht ghelijck ons Vaders out
Hebben ghevvoont in hutjens kout,
Altiit ghevvracht in slaverniie:
Veel moeten lien.

Princen en Heeren vvilt Godt met beden,
Die yv'ren in liefde klaer,
Godts VVoort eeuuvich in't nieuuvve laer,
Sal bliiven door veel vaste reden,
Dus na vvilt treden.

Een gheeft leven. Ian Andriesz.

